

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Освітній менеджмент

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	Управління навчальним закладом

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
педагогіки, іноземної філології та перекладу

Тетяна БОРОВА

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Протокол № 1 від 25.08.2022 р.

Розробники :

Лунячек В.Е., д.пед.н., проф., професор кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Підготовка кадрів в умовах магістратури передбачає формування у них низки компетентностей. Однією з таких компетентностей є спроможність управляти певною сферою діяльності на основі методів наукового менеджменту. Зважаючи на те, що переважна більшість магістрів, які навчаються в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОПІ «Управління навчальним закладом», не мають спеціальної управлінської освіти існує необхідність у запровадженні навчальної дисципліни, яка б висвітлювала питання наукового управління і, відповідно, формувала у них зазначену компетентність. Цю проблему вирішує введення такої навчальної дисципліни, як «Освітній менеджмент».

Теоретичні основи освітнього менеджменту відображено в класичних роботах В.Беспалька, Т.Борової, Л.Даниленко, Г.Єльнікової, І.Жерносека, Н.Клокар, К.Кругій, В.Лугового, Т.Лукіної, В.Маслова, Л.Паращенко, Г.Полякової, М.Поташника, Н.Островерхової, Т.Рабченко, Т.Сорочан та ін. Розвиток педагогічного менеджменту у зарубіжних країнах наприкінці ХХ–початку ХХІ ст. відображено в працях таких науковців, як: Б.Левін, Д. Янг, Д.Хопкінз, Р.Бові, С.Болл, Е.Голд, Р.Елмор, М.Фулан, Л. Дарлінг-Геммонд, Л.Ерл, Ф.Хілі, Дж. Ді Стефано, Д.Джексон, Б.Лінгард, М.Петерс та інші. Цікавими є також роботи Д.Манна і В.Бриллера присвячені питанням становлення шкільного менеджменту на пострадянському просторі.

В процесі підготовки робочої програми особлива увага приділялась висвітленню тем, які висвітлюють особливості управління саме процесами реалізації положень освітнього менеджменту. Разом із тим, своє висвітлення знайшли загальні положення теорії управління, що відображені в кібернетиці, загальній теорії систем, теорії організації, синергетиці та ін. напрямках науки і безпосередньо стосуються і процесів управління освітою. Акцент зроблено також на реалізації класичних функцій управління в процесі управління освітою, особливо це стосується функції контролю через застосування певних інструментів, в першу чергу системи моніторингових процедур.

Метою навчальної дисципліни «Освітній менеджмент» – є формування у здобувачів низки компетентностей, які дозволять їм управляти освітньою сферою на основі методів наукового менеджменту і забезпечувати результати управлінської діяльності у відповідності до поставлених цілей. Ознайомлення студентів із основами освітнього менеджменту; історією його становлення і сучасними тенденціями розвитку у різних країнах і типах освітніх організацій.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення сутності, основних понять і категорій освітнього менеджменту; розгляд освітнього менеджменту як галузі знань та сфери діяльності, висвітлення теоретичних та методологічних основ освітнього менеджменту, розгляд процедур забезпечення результатів управлінської діяльності та соціально-психологічні аспекти в освітньому менеджменті.

Предметом навчальної дисципліни є методи, засоби та технології, які забезпечують координування діяльності персоналу закладів вищої, загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти.

«Освітній менеджмент» є важливою навчальною дисципліною, яка сприятиме ефективній практичній реалізації Концепції нової української школи, модернізації системи вищої освіти тощо.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1 М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Управління освітньою діяльністю	Інформаційні технології в освіті
Управління людськими ресурсам	Інформаційні технології в освіті
Інноваційні маркетингові комунікації в освіті	Психологія управління
Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом освіти	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Навчальна дисципліна «Освітній менеджмент» забезпечує набуття здобувачами освіти інтегральної компетентності – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;	РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; РН3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;
ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);	РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах; РН12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом);
ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;	РН4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);	РН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;	РН11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного час;

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Освітній менеджмент як галузь знань та сфера діяльності

Тема 1. Вплив глобалізаційних процесів на трансформації в управлінні освітніми системами

Тема 2. Сутність і значення освітнього менеджменту. Основні поняття теорії освітнього менеджменту.

Тема 3. Управління якістю освіти як складова освітнього менеджменту.

Тема 4. Історія становлення освітнього менеджменту в Україні і світі.

Тема 5. Забезпечення результатів управлінської діяльності та соціально-психологічні аспекти в освітньому менеджменті.

Змістовий модуль 2. Теоретичні та методологічні основи освітнього менеджменту

Тема 6. Методологічні засади освітнього менеджменту.

Тема 7. Реалізація функції планування як загальної функції освітнього менеджменту.

Тема 8. Реалізація функції організації як загальної функції освітнього менеджменту.

Тема 9. Реалізація функції мотивації як загальної функції освітнього.

Тема 10. Реалізація функції контролю як загальної функції освітнього менеджменту.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Засвоєння дисципліни «Освітній менеджмент» побудовано на інтеграції лекційно-практичної системи навчання з самостійною роботою студентів. Засвоєння змісту передбачає використання активних аудиторних форм і методів викладання (проблемні лекції, дискусії тощо) у поєднанні з виконанням здобувачами індивідуальних завдань за певною проблемою (підготовка аналітичних матеріалів творчих проєктів, виступи на семінарських заняттях та інше).

Для формування компетентностей та досягнення результатів навчання під час лекцій і практичних занять використовуються різноманітні форми та методи навчання: установча лекція (модуль 1 – тема1), проблемні лекції (модуль 1 – теми 2, 4; модуль 2 – тема 1), оглядові лекції (модуль 1 – теми 3, 5; модуль 2 – тема 2–5). Практичні заняття проводяться у вигляді спеціально розроблених практичних робіт під час виконання яких у повній мірі використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності. Зокрема, це моделювання професійних ситуацій (модуль 1 – теми 3, 5; модуль 2 – теми 2–5), створення ситуацій апперцепції (модуль 1 – теми 1,2,4; модуль 2 – тема1), створення ситуацій пізнавальної новизни модуль 1 – теми 1), аналітичні, синтетичні методи (модуль 1 – теми 1,2; модуль 2 – тема 1). На всіх заняттях широко використовуються сучасні методи презентації знань.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих у здобувачів компетентностей враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Освітній менеджмент» охоплюють лекційні і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, – 35 балів).

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: написання есе – 5 балів; виконання кейсів – 45 балів; виконання контрольної роботи - 50 балів. Модульний контроль проводиться у формі написання письмових контрольних робіт за відповідний змістовими модулями – 50 балів. Контрольні питання охоплюють програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей (40 балів). Студент є атестованим за умов наявності у нього 60 балів. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 1 «Вплив глобалізаційних процесів на трансформації в управлінні освітніми системами»		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 1 «Підготовка есе на тему «Сутність і значення освітнього менеджменту».	есе	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Проаналізувати навчальні програми зарубіжних університетів, що готують фахівців для управління освітою в зарубіжних країнах.			
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 2 «Сутність і значення освітнього менеджменту. Основні поняття теорії освітнього менеджменту».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 2 «Підготовка глосарію з основ освітнього менеджменту».	виконання кейсів (оцінювання глосарію)	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Обґрунтувати місце і роль освітнього менеджменту в реалізації освітніх реформ в Україні.			
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 3. «Управління якістю освіти як складова освітнього менеджменту».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 3 «Підготовка Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти у закладі освіти».	виконання кейсів (експертне оцінювання Положення про ВЗЯО у ЗО)	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Ознайомитися з процедурами створення внутрішніх систем забезпечення якості освіти в закладах освіти.			
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 4. «Історія становлення освітнього менеджменту в Україні і світі».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 4 «Підготовка хронологічної таблиці з історії становлення освітнього менеджменту у XX-XXI ст.».	виконання кейсів (оцінювання хронологічної таблиці)	5
	<i>Самостійна робота</i>			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Проаналізувати особливості реалізації положень адміністративного менеджменту на різних етапах розвитку національних освітніх систем в Україні і світі.		
Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 5 «Забезпечення результатів управлінської діяльності та соціально-психологічні аспекти в освітньому менеджменті».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 5 «Підготовка управлінського рішення для певного закладу освіти».	виконання кейсів (експертне оцінювання якості підготовки наказу по ЗО)	5
		Контрольна робота за підсумками модулю 1	контрольна робота	25
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Розглянути вплив організаційної культури закладу освіти на процедури реалізації управлінських рішень.			
Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 6 «Методологічні засади освітнього менеджменту».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 6 «Провести декомпозицію певної соціально-педагогічної системи закладу освіти»	виконання кейсів (експертне оцінювання моделі декомпозиції соціально-педагогічної системи ЗО)	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	З'ясувати вплив системного підходу на процеси управління освітою.			
Тема 7.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 7 «Реалізація функції планування як загальної функції освітнього менеджменту»		

	Практичне заняття	Практичне заняття № 7 «Розробка (за вибором) плану роботи організації або окремого його розділу»	виконання кейсів (Експертне оцінювання підготовленого плану роботи 30)	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	З'ясувати особливості процесів планування в різних типах закладів освіти.		
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція № 8 «Реалізація функції організації як загальної функції освітнього менеджменту».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 8 «Підготувати структурну схему делегування повноважень в організації».	(виконання кейсів) Експертне оцінювання доцільності делегування повноважень у представленій схемі	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Визначити особливості реалізації функції організації в різних типах закладів освіти.		
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція № 9 «Реалізація функції мотивації як загальної функції освітнього».		
	Практичне заняття	Практичне заняття № 9 «Підготувати анотовану таблицю змістових мотиваційних теорій»	(виконання кейсів) Експертне оцінювання результатів співбесіди за темою	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Визначити вплив факторів-мотиваторів і факторів демотиваторів на управлінські процеси в закладах освіти.		
Тема 10.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція № 10 «Реалізація функції контролю як загальної функції освітнього».		

	Практичне заняття	Практичне заняття № 10 «Підготовка програми проведення моніторингу в закладі освіти»	(виконання кейсів) Експертне оцінювання програми моніторингу	5
		Контрольна робота за підсумками модулю 2	контрольна робота	25
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	З'ясувати процедури реалізації функції контролю в різних типах закладів освіти, вітчизняних і зарубіжних освітніх системах.		

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Н. Я. Михаліцька, М. Р. Верескля, В. С. Михаліцький. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
2. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. – Київ, Державна служба якості освіти, 2019 – 240 с.
3. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 216 с.
4. Громовий В. В. Самооцінювання якості роботи закладу загальної середньої освіти / В.В. Громовий. – К., 2019. – 86 с.
5. Козирева О. В., Глебова Н. В., Ковальова В. І. Навчальний посібник з дисципліни «Офісний менеджмент» : для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Менеджмент». – Х.: Видавництво Іванченка, 2021. – 274 с.
6. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент / В.Е.Лунячек. – Х. – Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2014. – 512 с.
7. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України: навч.посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами», підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів/З. В. Рябова, А. Б. Єрмоленко, Т. А. Махия та ін.; за заг. ред. академіка В. В. Олійника, маг. Ф. Фреха; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; Культур Контакт Австрія. — К., 2016. — 118 с.

Додаткова

8. Адаптивне управління в освіті: професійно та громадсько активні школи : кол. монографія / Г. В.Єльнікова, С. Г.Кравець, О. О.Загіка та ін. /За заг. і наук. ред.. Г. В. Єльнікової. – Харків : Мачулин, 2019. – 370 с.
9. Адаптивне управління розвитком професійної освіти: кол. монографія / Г.В.Єльнікова, О.О.Загіка, Г.Ю.Кравченко, І.С.Лапшина, Г.І.Лук'яненко, В.Е.Лунячек, Г.А.Полякова, В.С.Ульянова,Л.І.Фесік та ін. / За заг. та наук. редакцією Г.В.Єльнікової. – Павлоград: ІМА-прес, 2016. – 248 с.
10. Ачкасова С.А. Полякова Г. А. Оцінка якості освітньої програми на основі кваліметричного підходу у закладі вищої освіти / Г. А. Полякова, С. А. Ачкасова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – 2018. – № 10 (84). С. 131-145.
11. Благініна С. З досвіду Німеччини: забезпечення якості освіти в минулому і в наш час / С. З. Благініна // Вища школа. – 2017. – № 9. – С. 87–100.

12. Компетентнісний вимір професійного розвитку працівників освіти в сфері інтелектуальної власності : монографія / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан, А. М. Бровдій та ін.; за заг. ред. В. Е. Лунячека. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2020. – 368 с.
13. Лунячек В. Е. Професійний розвиток працівників системи загальної середньої освіти в сфері інтелектуальної власності: монографія / В. Е. Лунячек., Н.П.Рубан, Н.С.Фесенко. – Х. : ФОП Панов. – 2018.– 224 с.
14. Лунячек В.Е. Методика управління якістю освіти в професійно-технічних навчальних закладах / В.Е. Лунячек, Г.В. Єльнікова, Н.П. Рубан. - Х., 2016. - 142 с.
15. Лунячек В.Е. Методика управління якістю освіти в загальноосвітніх навчальних закладах / В.Е.Лунячек.- Х., 2016. - 60 с.
16. Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України : монографія / [В. Е. Лунячек, Д. В. Карамішев, Л. В. Набока та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д. В. Карамішева, к.держ.упр., доц. Л. В. Набоки. – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2016. – 296 с. – С. 135– 163.

Інформаційні ресурси

17. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України 43 № 2443-VIII від 25.07.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
18. Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМ України № 1133 від 27.12.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-%D0%BF>
19. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2628-III від 11.07.2001 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
20. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text>
21. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
22. Про повну загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 463-IX від 16.01.2020 р. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>.
23. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1841-III від 22.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.
24. Розміщення навчально-методичного забезпечення на сайті ПНС за навчальної дисципліни <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7799>